



14.10.20

לכבוד :
הרב אריה דרעי, שר הפנים
איציק שמולי, שר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים
אבי ניסנקורן, שר המשפטים
מירב כהן, השרה לשוויון חברתי
מיקי חיימוביץ', יו"ר ועדת הפנים והגנת הסביבה
מרדכי כהן, מנכ"ל משרד הפנים, יו"ר המועצה הארצית לתכנון והות"ל
דלית זילבר, מנכ"לית מינהל התכנון
אדית בר, יו"ר הותמ"ל
עפרה כרמון אבן, מנהלת תחום היבטים חברתיים בתכנון ובניה, העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים

הנדון : פנייה דחופה – החזרת נציגי ארגוני חברה ורווחה לוועדות התכנון הארציות

שלום רב,
כידוע, לפני מספר שבועות פג תוקפו של תיקון 103 לחוק התכנון והבנייה, אשר הוסיף נציגות חשובה של ארגוני חברה ורווחה כחברים בוועדות התכנון הארציות (המועצה הארצית לתכנון ולבנייה, הות"ל והותמ"ל). בעקבות פקיעת תוקפו של התיקון, הנציגים החברתיים נותרו מחוץ למעגל הדיונים התכנוניים.
תיקון 103 לחוק הסמיך את שר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים למנות את הנציגים החברתיים, מהלך שנעשה בשיתוף עם רשת רחבה של ארגונים העוסקים בנושאי חברה ורווחה. לפי כל העדויות, נציגים אלה הוסיפו רבות לדיונים מאז מינויים, ושיפרו את המוצרים התכנוניים תוך כדי ייצוג הקבוצות המוחלשות והשוליות בחברה. עקב פקיעת תוקפו של התיקון לחוק ואי הארכת החקיקה, נוצר חלל מדאיג בתחום. האיגוד המתכננים קורא בזאת למצוא דרך להחזיר במהירות את נציגי ארגוני החברה והרווחה לוועדות. האיגוד מייצג מאות בעלי מקצוע העוסקים בתכנון עיר ואזור – מתכנני ערים, גיאוגרפים, סוציולוגים, אדריכלים, מעצבי נוף ועוד.

נרחיב מעט: אין חולקים על כך שלתכנון העירוני השפעות חברתיות ארוכות טווח. מבט חטוף על מפת הארץ מדגים מייד את הקשר בין תכנון עירוני והתיישבותי לפערים חברתיים ואתניים. מרכיבים כגון מיקום, נגישות, רמת פיתוח, שימושי הקרקע, תמהיל הדויר, ורמת התשתיות והשירותים, מהווים גורמי מפתח בעיצוב היחסים בין קבוצות ויחידים. אך למרות זאת, לא קיים במערכת הישראלית כלי מנדטורי לבדיקה וניטור של ההשפעות החברתיות של תכניות ופרויקטים. זאת למרות שחקיקה או רגולציה תכנונית-חברתית הונהגה בהצלחה במספר רב של מדינות, ובמיוחד במדינות או מחוזות צפופים ורב תרבותיים הדומים למרחב הישראלי. עקב המצב, איגוד המתכננים העלה את הנושא לסדר היום המקצועי, וערך בחודשים האחרונים מספר עיון רבי משתתפים בנושאים כגון 'תסקירי השפעה חברתית', 'מעורבות הציבור והיכולת להשפיע' <https://www.aepi.org.il/index2.php?id=645&lang=HEB>. דיוני המומחים בתחום הדגימו שוב עד כמה ההיבטים החברתיים חשובים להצלחה או כישלון של כל מהלך של תכנון ופיתוח. תקופת הקורונה גם היא הדגימה ביתר שאת את הקשר ההדוק בין סטטוס חברתי לבין פגיעות לסכנות ואיומים עירוניים. יש להדגיש שהתחום החברתי דורש מומחיות הבנויה על השכלה, ניסיון והבנה של הקשר בין תהליכי תכנון ופיתוח, לבין פערים ומתחים חברתיים. תוספת נציגים המתמחים בתחומים אלה לוועדות מבטיחה שהמרחב העירוני יותאם לצרכים, לקשיים ולערכים של הקבוצות השונות בחברה הישראלית. ניסיון העבר מראה בבירור שהיעדר המומחיות גורם לכשלים, קשיים ובעיות ארוכות טווח. איגוד המתכננים מוכן להירתם ולסייע למהלך למציאת פתרון לסוגיה הדחופה. יש בידינו מספר הצעות לפתרון עליהן נשמח לדון בפורומים המתאימים. לסיום נדגיש שוב את דחיפות הנושא. בימים של משבר בריאותי, כלכלי וחברתי אל לנו להזניח את המרכיב החברתי ולהדירו מדיוני ועדות התכנון הארציות. זאת כאשר המרכיב החברתי המהווה לעניות דעתנו מרכיב חיוני לכל מהלך תכנוני במדינה.

בברכה,

רחל קטושבסקי
יו"ר משותף של איגוד המתכננים בישראל

תמי גבריאל
יו"ר משותף של איגוד המתכננים בישראל